Richtlijnen begroting 2027-2030

Inleiding
Hierbij de richtlijnen voor het opstellen van de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030.

1. Opstellen begroting 2027

1.1. Begroting op basis van bestaand beleid
De begroting 2027 wordt, net als voorgaande jaren, opgebouwd vanuit de taakvelden naar de programmabegroting. De cijfers uit de vastgestelde begroting 2026-2029, inclusief alle bijbehorende wijzigingen, vormen daarbij het uitgangspunt voor de nieuwe ramingen voor 2027 en de meerjarenraming 2028-2030.

Autonome ontwikkelingen, zoals groei van het areaal (bijvoorbeeld extra m^2 groen) of een stijging van aantallen (zoals inwoners), mogen primitief worden geraamd. Dit geldt ook voor wettelijk verplicht beleid, taken waarvoor een rijksvergoeding wordt verstrekt en andere onontkoombare en onuitstelbare autonome ontwikkelingen binnen het bestaand beleid.

Substantiële afwijkingen in het bestaand beleid worden toegelicht in de begroting en worden zichtbaar gemaakt in het analyseoverzicht 'mutaties bestaand beleid'.

1.2. Aanvragen nieuw beleid
Voor aanvragen nieuw beleid moet altijd een format nieuw beleid/ extra uitgaven worden ingediend. De aanvragen nieuw beleid worden gemeente breed integraal afgewogen. Het college doet hierbij in het kader van de begrotingsvoorbereiding voorstellen aan de raad.
Hierbij is het van belang dat de uitgangspunten van Reëel begroten in acht worden genomen. Uitgangspunt is en blijft: vraag alleen middelen voor nieuw beleid aan als je in het betreffende jaar de beoogde prestatie ook daadwerkelijk kunt leveren.
Daarnaast is het voor investeringen van belang dat er onderscheid wort gemaakt in planvorming en uitvoering. Investeringsbudgetten voor de uitvoering kunnen pas in de (meerjaren) begroting worden geraamd op basis van een volledig (vastgesteld) projectplan, realistisch in tijd weggezet en op basis van actuele prijzen.

1.3. IJkpunten voor berekening van het renteomslagpercentage
Bij het bepalen van het renteomslagpercentage is het van belang vooraf helderheid te hebben in de te hanteren ijkpunten. Voor de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 worden hierbij de volgende ijkpunten in acht genomen:

- De door de accountant goedgekeurde jaarrekening 2025 en de daarbij behorende balans vormen de basis voor de berekening van het renteomslagpercentage.
- Hieraan worden toegevoegd de mutaties uit de begroting 2026 tot en met 1 mei 2026.

2. Rekenregels voor de ramingen in de begroting 2027 inclusief de meerjarenraming

2.1. Volume mutaties en autonome ontwikkelingen

Aantal inwoners

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal inwoners per 1 januari	39.083	39.400	39.500	39.600	39.700

Per 1 januari 2026 had de gemeente Raalte 39.083 inwoners. Het aantal inwoners is in de periode 1-1-2025 tot 1-1-2026 gestegen met 465 (van 38.618 naar 39.083). Voor de jaren 2027-2030 hebben we rekening gehouden met een stijging van 100 inwoners per jaar tot 39.700 in 2030. Deze prognose is behoudend. Jaarlijks wordt op basis van het werkelijk aantal inwoners geëxtrapoleerd voor een periode van 4 jaar. Overigens, tussen 1 januari 2026 en 16 maart 2026 is het aantal inwoners gestegen van 39.083 naar 39.183.

Aantal verblijfsobjecten

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal verblijfsobjecten (met woonfunctie) per 1 januari	16.821	17.062	17.218	17.280	17.346

Het aantal verblijfsobjecten (met woonfunctie) is ontleend aan het feitelijke aantal woningen in de BAG-registratie op 1-1-2026 en in meerjarenperspectief geëxtrapoleerd.
De toename van het aantal woningen (verblijfsobjecten) in het eerste jaar is gebaseerd op de feitelijk verwachtte opleveringen op basis van verleende bouwvergunningen. De verdere toename is gebaseerd op de geprognosticeerde toename van de Primos prognose 2025. We gebruiken de Primos prognose omdat deze landelijk en door de Provincie Overijssel gebruikt wordt. Echter de afgelopen jaren is voor de gemeente Raalte gebleken dat Primos (veelal te) behoudend is. Ook houdt Primos geen rekening met de groeiopgave gemeente Raalte.

2.2. Loonkostenontwikkeling gemeentepersoneel

De huidige CAO gemeenten 2025/2027 heeft een looptijd tot en met 31-03-2027. Deze cao is in 2025 vastgesteld waarbij onder meer vanaf 1 juli 2026(1,25%) en 1 januari 2027(1,6%) loonstijgingen zijn afgesproken die doorwerking hebben voor het begrotingsjaar 2027 en verder. In onze bestaande begroting hebben we hier deels rekening mee gehouden maar niet helemaal. Op basis van de huidige CAO zullen we 2,2% structureel moeten bijramen.
Daarnaast moeten we een inschatting doen voor de nieuwe CAO vanaf 1 april 2027. We gaan uit van een extra raming van 1,5%. Deze loonkostenontwikkeling is gebaseerd op de loonvoet sector overheid zoals geraamd in het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2026.
Totaal zullen we dus 3,7% structureel moeten bijramen.

2.3. Uurtarieven medewerkers

Jaarlijks berekenen we de uurtarieven voor de medewerkers. Via het berekenen van deze uurtarieven rekenen we de salariskosten en overhead toe aan de producten of projecten waarvoor we werken (deel van de organisatie via tijdschrijven), of passen we de uurtarieven toe bij de tariefberekening van verschillende lokale heffingen. De uurtarieven 2027 worden berekend op basis van de volgende uitgangspunten:

1. Bij de berekening van het uurtarief wordt voor de loongerelateerde componenten rekening gehouden met een verwachte loonkostenontwikkeling van 3,7% voor het jaar 2027.
2. Bij de berekening van het uurtarief 2027 wordt voor de niet loongerelateerde componenten rekening gehouden met een gedifferentieerde prijsontwikkeling, zoals aangegeven in hoofdstuk 2.5.
3. Het uurtarief voor 2027 wordt rekenkundig afgerond op hele euro's.

2.4. Toerekening overheadkosten
Op 10 oktober 2023 heeft het college het beleidskader 'toerekening overhead bij groei of krimp van de organisatie gemeente Raalte' vastgesteld. Hierbij is aangegeven dat jaarlijks bij de begrotingsvoorbereiding actualisatie plaatsvindt van zowel de opbouw als de hoogte van de kostencomponenten, gebaseerd op de actuele BBV-voorschriften en de dan actuele begrotingscijfers. We gaan dit voor 2027 indexeren conform de loonkostenontwikkeling van 3,7%. Afgerond wordt de toerekening in 2027 € 27.000 per fte.

2.5. Prijsontwikkeling
De verwachte prijsontwikkeling voor het begrotingsjaar 2027 bedraagt 2,7% ten opzichte van het begrotingsjaar 2026 (0,2% bijstelling 2026 en 2,5% voor 2027) . Deze indexatie is gebaseerd op het bruto binnenlands product (bbp), zoals geraamd in het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2026. Per 2024 is vanuit het Rijk de bbp systematiek ingevoerd voor het gemeentefonds. Dat betekent dat de groei van het gemeentefonds is gekoppeld aan de stijging van het bbp. Hier sluiten wij bij aan.

Deze prijsindex van 2,7% hanteren wij bij de volgende onderdelen:

- **Subsidies en bijdragen**
  De reeds gemaakte contractafspraken met gesubsidieerde instellingen worden gerespecteerd.
- **Leges en tarieven**
  Jaarlijks worden de geraamde kosten, opbrengsten en kostendekkendheid van de tarieven in beeld gebracht. De tariefvoorstellen voor 2027 worden in principe gelijktijdig met de programmabegroting aan het college respectievelijk de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd (maar in ieder geval vóór 1 januari 2027).
  De geraamde kostendekkendheid geeft aan wat de maximale ruimte is om de tarieven te verhogen. Daar waar uitgegaan wordt van 100% kostendekkendheid worden de tarieven aangepast om dit te bereiken. In de gevallen waarbij niet uitgegaan wordt van 100% kostendekkendheid wordt rekening gehouden met verschillende factoren (sociaal-maatschappelijke motieven, acceptatie van tarief/verhoging, vergelijking met omliggende gemeenten en wettelijke (maximum) tarieven).
- **Onroerendezaakbelasting**
- **Woonforensen- en precariobelasting**
- **Toeristenbelasting**
  Het tarief voor 2026 is € 1,55 per overnachting. We berekenen dit tarief altijd op afgerond € 0,05. Als we de prijsindex(2,7%) toepassen dan gaat het tarief voor 2027 naar € 1,60 per overnachting.
- **Reclamebelasting**
  De tarieven voor de reclamebelasting zijn in 2017 verhoogd als gevolg van het afschaffen van betaald parkeren en de verplichting van de ondernemers om € 750.000 daarin bij te dragen, in 10-jaarlijkse termijnen. Die periode is in 2027 afgelopen. Resteert de reclamebelasting welke wordt geheven van ondernemers voor activiteiten in het centrum. Deze wordt jaarlijks geïndexeerd.

2.6. Riool en afvalstoffenheffing
We gaan uit van 100% kostendekkende tarieven voor rioolheffing en afvalstoffenheffing. De rioolheffing 2027 wordt gebaseerd op het geactualiseerde kostendekkingsplan GRP. De afvalstoffenheffing wordt gebaseerd op de te verwachten uitgaven 2027.

2.7. Kosten en opbrengsten aanpassingen grondexploitaties
Voor de kosten en opbrengsten aanpassingen grondexploitaties worden de volgende kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen gehanteerd.

	2026	2027-2028	2029 e.v
GWW kosten	4,00%	3,00%	2,00%
Groenvoorziening	4,00%	3,00%	2,00%
Plankosten extern / intern	4,00%	3,00%	2,00%
Plankosten intern / uurtarief	€ 138,00		
Disconteringsvoet	2,00%	2,00%	2,00%
Rente grondexploitaties	2,50%	2,50%	2,50%
Grondopbrengst woningbouw	3,00%	2,00%	1,00%
Grondopbrengst sociale huur	0,00%	1,00%	1,00%
Grondopbrengst bedrijventerrein	1,00%	1,00%	1,00%

Bron: collegebesluit 13 januari 2026 nr. 78710 - 2025 Positionpaper parameters grondexploitatie 2026 onder andere gebaseerd op Metafoor; Outlook Grondexploitaties

2.8. Renteontwikkelingen en rentepercentages

Het BBV schrijft voor dat alleen de werkelijk berekende rente mag worden toegerekend aan de taakvelden. Het renteomslagpercentage volgt uit de berekeningen bij de begroting 2027. Wel is er een keuze om het bij de begroting (voor) gecalculeerde renteomslagpercentage binnen een marge van 0,5% af te ronden. De gemeente Raalte hanteert het werkelijk berekende rentepercentage (zonder afronding).

Hieronder zijn de cijfermatige uitgangspunten, die jaarlijks vastgesteld worden, aangegeven:

	Rentepercentage	**Toelichting**
Rekenrente exploitatie		
renteomslagpercentage	PM	Het BBV schrijft voor dat alleen de werkelijke berekende rente mag worden toegerekend aan de taakvelden. Het renteomslagpercentage volgt derhalve uit de berekeningen bij de begroting 2027. Voor het jaar 2026 is het percentage berekend op 2,5 %
Nieuwe investeringen		
Extern financieringsmiddel (over financieringstekort)		
kortlopend	2,40	tarief 16 maart 2026 1 jaar Moneybroker World
middellang	3,22	tarief 16 maart 2026 10 jaar fixe Moneybroker World
langlopend	3,71	tarief 16 maart 2026 30 jaar fixe Moneybroker World
Intern financieringsmiddel (rente reserves en voorzieningen)		
bespaarde rente	PM	Bespaarde rente over het eigen vermogen is gemaximeerd op het gewogen gemiddelde rentepercentage over de aangetrokken financieringsmiddelen. Dit percentage wordt voor 2027 nog berekend. Voor het jaar 2026 is het percentage berekend op 2,56 %
Rekenrente Grondexploitatie		
Boekwaarden van de investeringen	PM	Conform de BBV notitie rente 2023 mag vanaf de begroting 2025 de rentetoerekening aan grondexploitaties plaatsvinden op basis van het renteomslagpercentage. Tot en met 2024 was de rentetoerekening aan grondexploitaties gebaseerd op het gewogen gemiddelde van de leningenportefeuille waarbij over aandeel eigen vermogen geen rentetoerekening mag plaats vinden aan de grondexploitatie. Dit percentage wordt voor 2027 nog berekend, voor 2026 is een percentage gehanteerd van 2,5%.
Nieuwe investeringen		
Disconteringsvoet	2	Betreft disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties (conform BBV notitie; 2027: ook 2%